

ภูมิปัญญาด้าน หมอรักษา

ชื่อภูมิปัญญา หมอคูก่องข้าว (เมื่อปักข้าว)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ในอดีตกาลความเป็นอยู่ ของชาวชนบททุกที่ทุกแห่งตั้งอยู่ห่างไกลชุมชนเมือง เกิดการเจ็บป่วยจะพบหมอได้แสนเชียวเหลือเกินเพราะไม่มีหมอแผนปัจจุบัน เกิดของหายจะไปแจ้งความให้ตำรวจมาหาให้ก็ไม่รู้ว่าตำรวจอยู่ที่ไหน ด้วยความเชื่อจึงเกิดการหาหมอจากปักข้าว เชื่อถือได้และได้ผลดีนักแล

ความเป็นมา

เป็นภูมิปัญญาที่พ่อแม่ผู้เฒ่าแก่ได้มอบให้แก่ลูกหลาน ผู้สนใจสืบทอดด้วยการเรียนและขึ้นครู(ตั้งชั้น)ไว้ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีทำ

เมื่อค่องข้าวประกอบด้วย หมอผู้เป็นข้าวจ้ำก่องข้าว 1 ก่อง มีสายเชือกข้างใน มีข้าวหนึ่งอยู่เล็กน้อยหรือมาก ไม่จำกัด

ขั้นตอนแรก เมื่อมีผู้ต้องการถามเมื่อค่องข้าว ผู้ถามจะมาหาหมอ โดยมี สรวาย 1 คู่ จะเป็นใบตองหรือกระดาษก็ได้ มีดอกไม้ เทียน 2 คู่ (สรวาย ละคู่) เงิน 5 บาท มามอบให้หมอ บอกถึงความประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 หมอจะนำสรวายเหน็บค่องข้าว ถือก่องข้าวไปที่เตาไฟ เพื่อบอกแก่ย่าดำ (ย่าหมอนึ่ง) ว่ามีย่าดำเป็นเจ้าของ ข้าวเป็นเจ้าเป็นมาสู่มาหา เจ้าเงินเจ้าดอกไม้เผิงเตียนเพื่อใครรู้ใครถาม แล้วบอกวัตถุประสงค์ เช่น ลูกผู้ถามชื่อนายนั้น นางนี้ ได้เจ็บป่วยเป็นไขมาหลายวัน กินยาหมอก็บ่หายจึงใคร่รู้ว่า เพราะเหตุใด ถูกผีถูกสาวที่ไหน หรือว่าจะต้องส่งอะไรบ้าง(สงเคราะห์ พ่อเกิด-แม่เกิด ฯลฯ) หมอก็จะถามไปที่ละอย่าง ถ้าหากค่องข้าวเห็นว่าถูกแล้วก็จะไกวไปมาและแรงขึ้น ถ้าไม่ไกวหรือว่าหมุนซ้าย (แบบสลัดหัว) การดูหมอกค่องข้าวจะถามเหตุดังนี้

1. ถามเมื่อมีการเจ็บเป็นป่วยไข้
2. ถามเมื่อมีของหาย
3. ถามเมื่อสงสัยจะถูกกุนถูกผี



ลักษณะการแสดงอาการกลองข้าว

1. เมื่อถูกต้องถูกใจจะไกวไปมาและแรงขึ้น
2. เมื่อจะให้ไปทิศทางใดจะตะแคงชี้ ตีนกลองข้าวไปทางนั้น(เช่นจะให้ใคร มาส่งเคราะห์จะให้ใครมาสู่ขวัญให้)
3. เมื่อเกิดอาการไม่พอใจจะหมุนซ้ายขวาแรงมาก จนหมอลือเชือกทั้งสอง มือลือไว้ไม่ไหว (ถามบ่อยถามซ้ำซาก ถามไร้สาระ)

ไม่มีขันตั้งตามแต่ผู้ป่วยจะมีศรัทธากับหมอ



ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

1. รักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาดั้งเดิมของพื้นบ้านพื้นเมือง
2. เป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้คน

แหล่งข้อมูล

นางคุ้ม ภาคภูมิ อายุ 73 ปี

บ้านเลขที่ 1 หมู่ 1 อำเภอแม่สา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน